

ואני תפילתי לך י-י עת רצון: פסוק THE

ואני תפילתי לך י-י עת רצון, א-להים ברב: פסוק At תפלת מנחה on שבת, we recite the פסוק. Why do we recite that verse just before we remove the ספר תורה ישעך from the ark?

מחזור ויטרי סימן קלו'—לכך אנו אומרים ואני תפילתי לך י-י עת רצון קודם המנחה. דכתיב באותו מזמור תילים למעלה מזה המקרא (תהלים סט', יג') ישיחו בי יושבי ונגינות שותי שכר. ואני תפילתי וגו': וכך אמר דוד לפני הקדוש ברוך: רבנו של עולם, אומות העולם ביום שמחתם וביום אידם הן שותין ומשתכרין ומנגנים בבית משתאותם כל היום ואין מזכירין שמך. אבל אנו לא כן; משהגדלת השמחה לישראל ובא יום מנוחתי ושמחתי לאחר שאני שבע מעונג ומפונק איני שוכחך. וכשמגיע זמן התפילה אני פוסק מבית משתאותיי ותענוגיי והולך וקופץ לתפילתי לעת הרצון ושעה קבועה ונותן הודיי על חלקי. לכך נהגו העם לומר כך במנחה בשבת. ואם תאמר מה נשתנית מנחת שבת ממנחת יום טוב לומר פסוק זה. יש לומר שגם לדבר זה נתקן לאומרו. מתוך שתיקן עזרא שיהו קורין בתורה במנחה בשבת מפני יושבי קרנות. לכך אנו מודים על חלקינו. שלא שם חלקינו כמשפחות האדמה לישיב בקרנות. אלא לעת רצון תפילה אנו תדירין להתפלל. וביום טוב לא תיקן עזרא כן. ועוד יש לומר מפני שבשבת עושין ג' סעודות, כדדרשינן בשבת מתלתא היום אבל ביום טוב דלית בה חיוב סעודה שלישית, לא נתקן לאומרו.

Translation: For the following reason we recite the verse: V'Ani Sefilasi Lecha Hashem Ais Ratzon before Shemona Esrei at Shabbos Mincha: In the same chapter of Tehillim where the verse: V'Ani Sefilasi is located, we find a verse that precedes it: Those who sit in the gate speak against me; and I am the song of the drunkards. Thus said King David to G-d: G-d, the nations of the world on their days of celebration and holidays drink and become drunk and carouse in their places of celebration all day and do not mention Your name: G-d at all. But the Jewish People are different. As their celebration grows and they enjoy their day of happiness and rest, when the Jewish People are satisfied and have celebrated, they do not forget G-d. When the time for Tefila arrives, I leave my place of celebration and rush to my place of prayer to take advantage of the favorable moment and give thanks for my lot in life. That explains why the Jewish People say: V'Ani Sefilasi at Mincha on Shabbos. You might ask: why is Mincha time on Shabbos treated differently than Mincha time on Yom Tov (when we do not recite the verse: V'Ani Sefilasi)? You can provide an answer that adds to our understanding as to why we say the verse on Shabbos at Mincha. Ezra instituted the practice of reading from the Torah at Shabbos Mincha because of those who work during the week. When we recite the verse: V'Ani Sefilasi we are acknowledging our good fortune. We are not left with having to work in shops during the week like others. Instead we have the ability to take advantage of the favorable moments through prayer. Yom Tov is different in that Ezra did not institute a similar practice for Mincha on Yom Tov. In addition, we can say that on Shabbos there is a requirement of eating three meals¹ as we studied in

1. This means that we have a meal before Mincha and one after Mincha. When we leave our homes to go to synagogue to recite Mincha, it is as if we are interrupting a meal that began before Mincha and continues after Mincha. Since Yom Tov has no requirement to eat a meal after Mincha, our going to synagogue is not an interruption between meals.

Maseches Shabbos but on Yom Tov, there is no such requirement so we are not required to recite the verse: V'Ani Sefilasi at Mincha on Yom Tov.

רש"י presents an additional explanation:

ספר ליקוטי הפרדס מרש"י דף יז' עמ' ב'—למה אומרים בשבת במנחה ואני תפלתי לך ה' עת רצון בשביל שצרה אחרונה שלא נהיית' כמוה מעולם תהיה בעקבי הקץ ט' חדשים שנא' (מיכה ה', ב') לכן יתנם עד עת יולדה ילדה, והיום האחרון תכבד הצרה מכל מה שלפניו ויום שבת יהיה, וכל היום תהיה הצרה עד עת המנחה ואז ישראל יהיו נעני' במנח' ומיד יבא משיח ויושיענו. הדא היא דכת' בעת רצון עניתך וביום תשוע' עזרתך במנחה שהוא עת רצון עניתך וביום שבת שהוא יום תשועה עזרתך והיינו דכת' (ישעיה ל', טו') בשוב' ונחת תושעון כלומר ביום נחת תושעון שבו תנאלו. ותפלת המנחה קורא עת רצון וגם אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה שנאמר (מלכים א', יח', לו') ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו ויאמר. מפי ר' נתן בר' מאיר.

Translation: Why do we recite the verse: V'Ani Sefilasi during Mincha on Shabbos? We are anticipating the last great difficulty that will face the Jewish People. It will be one that will be much more severe than any that occurred previously in history. It will occur at the end of a nine month period as we learn in the verse: until the time when she who labors has brought forth. On the last day, the difficulty will be even greater than any difficulty that preceded it and it take place on Shabbos. All day it will be difficult until the time of Mincha. The prayer of the Jewish People will be answered at Mincha and the Moshiach will immediately come and save the Jewish People. That is the meaning of the verse: at a favorable time, I will respond to you. That will be on Shabbos, a day of redemption on which G-d will come to our aid. That is the meaning of the verse: in quiet you will be rescued. That means that the Jewish People will be rescued on a day of rest. We expect the rescue to come at Mincha time because Tefilas Mincha is known as a favorable time. That is based on what we learned that Eliyahu Ha'Navi was not answered until Mincha as the verse says: It was at the beginning of Mincha and Eliyahu approached and said. I heard this from the mouth of Rabbi Nosson son of Mayer.

The ב"ה also views the practice of reciting the פסוק of ואני תפלתי as being tied to the קריאת התורה that takes place on שבת during תפלת מנחה but explains the link a little differently:

ב"ה אורה חיים סימן רצב—סדר מנחה אומר שליה עבור אשרי וכו' ואומר פסוק ואני תפלתי לך ה' עת רצון על פי המדרש וכו'. כתב ב"י בשם שבלי הלקט דהא דלא נהנינן לאמרו ביום טוב מפני שתיקן עזרא שיהו קורין בתורה בשבת במנחה ולא תיקן כן ביום טוב ע"כ, ונראה דטעם דכיון שקורין בתורה נופל הלשון לומר אז עת רצון כמ"ש רבותינו ז"ל בספרי (עי' תנחומא פ' תשא לא, סדר עולם פ"ו) ומביאו רש"י ז"ל בסדר עקב (דברים ט', יח') דביום הכפורים כשכלו ארבעים יום האחרונים נתרצה הקב"ה בשמחה ואמר למשה סלחתי כדברך לכך הוקבע למחילה ולסליחה ומנין שנתרצה ברצון שלם וכו' מה הראשונים ברצון אף אחרונים ברצון,

להבין את התפלה

Translation: The order of Mincha on Shabbos is as follows: the prayer leader recites Ashrei etc. and then the verse of V'Ani Sefilasi. We recite this verse based on a Midrash. The Beis Yosef wrote in the name of the Shibbolei Ha'Leppet that we do not recite that verse at Mincha on Yom Tov because the practice of reading the Torah at Mincha is limited to Shabbos and is not followed on Yom Tov. Because we read from the Torah it is appropriate to recite that verse. This follows what we learned in a Midrash: the 40 days which Moshe Rabbenu spent on Mount Sinai in order to receive the second set of the Ten Commandments ended on Yom Kippur. On that day G-d was elated and He said to Moshe Rabbenu that He forgave the Jewish People as Moshe had asked. That is why Yom Kippur was established as a day of forgiveness. How do we know that that G-d was completely pleased? We answer that just as G-d was pleased with the first set of the Ten Commandments so too He was pleased with the second set.

השתא ניהא דאמר ישיחו בי יושבי שער דהאומות שותין ומשתכרין ופוחזין ומשיחין בי ומלעיגין עלי על שאנו שומרים את השבתות כדאיתא בפתיחתא דאיכה רבה (אות יז) רבי אבא פתח ישיחו בי יושבי שער אבל ואני תפלתי לך ה', בשבתות שהוא עת רצון כיון שאנו קורין בתורה שהוריד משה לישראל בו ביום שנתרצה לישראל, וגם אפשר לפי דלכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל דהיה אז עת רצון כשניתנה להם. על כן אנו אומרים בשבת בשעת מנחה כשקורין בתורה לאחר שאכלו ושתו ואני תפלתי לך ה' עת רצון שהיום שהוא עת רצון לקבלת התורה שקורין בו עתה במנחה הוא הגורם שתענני:

Translation: Now the Midrash makes sense. We can explain the verse from which we derive that the nations of the world drink, get drunk, act light headed and mock the Jewish People who keep Shabbos based on what we learned in Eicha Rabbah: Rabbi Abba opened and said: the other nations sit by the gates and act inappropriately while the Jewish People focus on praying to G-d. That is a reference to Shabbos which is a favorable time because we read from the Torah that Moshe Rabbenu brought down from G-d on Shabbos, on the day that the Jewish People regained favor in G-d's eyes. We can also say that because the Jews received the Torah on Shabbos, Shabbos became a favorable day. That is why on Shabbos at Mincha we recite the verse: V'Ani Sifilasi just before we read from the Torah, after we spent time on Shabbos eating and drinking. This is the message we are conveying by reciting that verse: Shabbos is a favorable day on which to accept the Torah anew because we read from the Torah at Mincha². That is why You, G-d, should respond to my prayer.

Several practices developed concerning the recital of the verse of ואני תפלתי לך:

טור אורח חיים הלכות שבת סימן רצב—סדר מנחה אומר ש"צ אשרי ובא לציון וקדיש ואומר פסוק ואני תפלתי לך ה' עת רצון ע"פ המדרש ישיחו בי יושבי שער ונגינות שותי שכר וכתוב בתריה ואני תפלתי לך ה' עת רצון וגו' אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע אע"פ ששתינו ואני תפלתי לך ה' ובספרד נוהגין לכפלו ואין נוהגין כן באשכנז ובצרפת.

Translation: The order of Tefilas Mincha on Shabbos is as follows: The prayer leader recites Ashrei and Oo'Vah L'Tzion and Kaddish and then says the verse: V'Ani Sefilasi Lecha Hashem Ais Ratzon. The practice of reciting that verse is based on the Midrash that comments on the placement of that verse in Tehillim after the verse: Those who sit in the gate speak against me; and I am the song of the drunkards.

2. Query: Is the reason that we read from the Torah on Yom Kippur at Mincha related to the fact that G-d provided Moshe Rabbenu with the second set of the Ten Commandments on Yom Kippur.

King David said to G-d: even though the Jewish People have drunk on Shabbos, they still come to synagogue to pray to You. In Spain, the verse is said twice but that is not the custom in Ashkenaz nor in France.

The practice of reciting the verse three times is found in the following source:

שבלי הלקט – סי' קב"ו – כתב המנהג לאמרו ג' פעמים, אתת אומר ההזן ביחדי, ואח"כ אומר אותו הצבור, ואח"כ אומר אותו הצבור וההזן יחד. תחילה אומר אותו ההזן כנגד יצחק שתקן תפלת מנחה והי' יחידי באותו שעה, ואח"כ הצבור לבד כנגד אליהו שנענה בתפלת המנחה וקרבן צבור הקריב באותו שעה ואח"כ ההזן והצבור יחד רמז לישועה אחרונה שתהי' שלמה לכל.

Translation: It is written that it is the practice to recite the verse three times, first by the prayer leader alone, then by the congregation alone and then by the prayer leader and congregation in unison. The prayer leader recites it first alone to remember our forefather Yitzchok who instituted the practice of reciting Tefilas Mincha, at a time when he was the only one to do so. Then the congregation recites the verse alone to remember Eliyahu Ha'Navi whose prayer was answered at Mincha time and to remember the communal sacrifice that was brought at that hour in the Beis Hamikdash. Then the congregation together with the prayer leader recite the verse as a means of alluding to the final redemption that will be complete for all.

The practice described by the שבלי הלקט may be the basis of our current practice of reciting the verse of ואני תפלתי three times before removing the ספרי תורה from the ארון יום טוב קודש.

We do not recite the verse of ואני תפלתי on יום כיפור during מנחה even when יום כיפור falls on a שבת. Why not?

טור אורח חיים הלכות יום הכפורים סימן תרכב – למנחה אומרים אשרי ובא לציון³ ויראה שאין לומר ואני תפלתי אף אם חל בשבת כי מה שאומרים אותו במנחה בשבת הוא ע"פ המדרש ישיחו בי יושבי שער ונגינות שותי שכר. אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע רשעים כששותין ומשתכרין יושבין ומנגנין ואני איני כן אלא ואני תפלתי לך ה' עת רצון אע"פ שאני אוכל ושותה אני בא לפניך וע"כ נוהגין לומר אותו בשבת במנחה לאחר שאכלו ושתו וזה לא שייך בי"ה.

Translation: On Yom Kippur at Mincha we say Ashrei and Oo'Vah L'Tzion but we do not recite the verse: V'Ani Sefilasi even when Yom Kippur falls on a Shabbos. We recite that verse at Mincha on Shabbos based on a Midrash that explains the juxtaposition of the verse of V'Ani Sefilasi after the verse: Those who sit in the gate speak against me; and I am the song of the drunkards. King David said to G-d: when the evil ones drink and get drunk they sit and sing. But the Jewish People do not follow those practices. After eating and drinking on Shabbos, they go to synagogue to pray. That is why we recite the verse: V'Ani Sefilasi on Shabbos at Mincha after eating and drinking. Since we do not eat and drink on Yom Kippur it is inappropriate to recite the verse of V'Ani Sefilasi at Mincha on Yom Kippur even when Yom Kippur falls on a Shabbos.

3. That is not our practice today. Currently we defer the recital of אשרי ובא לציון to תפלת נעילה on Yom Kippur.